

УПРАВЛІНСЬКІ ТА ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

О.С. Телетов, д-р екон. наук, професор;

О.В. Ревенко, канд. екон. наук, доцент;*

*В.О. Дементов**, аспірант,*

Сумський державний університет, м. Суми;

**Харківський національний економічний університет, м. Харків;*

***ХарPI НАДУ при Президентові України, м. Харків*

Висвітлено особливості діяльності та податкового регулювання громадських організацій у сучасній Україні; надано власну класифікацію громадських організацій за критерієм реальної мети та завдань їх створення; проаналізовано існуючі механізми взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування з громадськими організаціями; обґрунтовано необхідність створення громадських організацій нового типу, які б мали вплив на прийняття соціально-відповідальних управлінських рішень.

***Ключові слова:** державне управління, громадські організації, соціальна політика, податкові відносини, податкові стимули, соціальні проблеми, громадянське суспільство, соціальне регулювання, соціальна справедливість.*

Освещены особенности деятельности и налогового регулирования общественных организаций в современной Украине; дана собственная классификация общественных организаций по критерию реальной цели и задач их создания и деятельности; проанализированы существующие механизмы взаимодействия органов государственной власти и местного самоуправления с общественными организациями; обоснована необходимость создания общественных организаций нового типа, которые бы имели влияние на принятие социально-ответственных решений.

***Ключевые слова:** государственное управление, общественные организации, социальная политика, налоговые отношения, налоговые стимулы, социальные проблемы, гражданское общество, социальное регулирование, социальная справедливость.*

ВСТУП

Україна розбудовує демократію, отже, проблема громадянського суспільства є одним з основних напрямків сучасних наукових досліджень. У вирішенні ключових завдань формування в Україні громадянського суспільства й вирішення найважливіших політичних і соціально-економічних проблем все більш значущу роль відіграють громадські організації, діяльність яких є певним індикатором розвитку і рівня взаємодії державних органів та демократизації процесу державного управління. Тому дана стаття є своєчасною та актуальною.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Як відомо, управління будь-якими фізичними, технічними, біологічними, економічними системами полягає в ефективній взаємодії керуючої і керованої систем. Тому сучасне громадянське суспільство можна розглядати як складну соціально-економічну систему, що має враховувати інтереси громадянина, громадського угруповання, бізнесу, всього народу та держави в цілому. У будь-якій державі ця система знаходиться у стані постійних змін і передбачає функціонування, вдосконалення і трансформацію суспільства і управління ним як єдиного цілого. При плановій економіці жорстка структура громадських організацій слугувала чіткій ідеологічній меті. На сьогодні завдання їх діяльності здебільшого не конкретизовані, функції розмиті, критерії оцінки не визначені, обмеження мають політичне і фінансове, зокрема, податкове забарвлення. Дана стаття має **на меті** з'ясувати місце і роль громадських організацій у суспільстві, ступінь координації управління ними з боку держави та дослідити організаційно-правове поле податкових стосунків між ними для прийняття ефективних соціально-економічних рішень в інтересах усього суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що участь громадських організацій у вирішенні соціальних проблем українського суспільства насамперед залежить від стану партнерських відносин із владою та від рівня соціальної відповідальності кожного інституту громадянського суспільства за прийняття соціально-важливих рішень. В аналітичних документах [1] соціальна відповідальність – це усвідомлення суб'єктами соціальної держави єдності соціального простору, найвищий прояв гуманізму, свідоме виконання своїх обов'язків перед співгромадянами, суспільством, державою. У феномені соціальної відповідальності домінує моральний компонент, який має бути підкріплений юридичною відповідальністю. Соціальна відповідальність окремого громадянина виражається в активній життєвій позиції, у максимальному розкритті свого творчого потенціалу, дотриманні норм соціальної етики – насамперед принципу гуманізму у свідомій передачі громадянином частини власності (у вигляді податків) на суспільні витрати.

Професор Радченко О.В. у своїй монографії «Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі» зазначає, що соціальна відповідальність органів державної влади різного рівня та органів місцевого самоврядування полягає: у розробці та реалізації внутрішньої та зовнішньої соціально-економічної політики держави, її правової основи, яка повинна бути спрямована на стабільне забезпечення високого рівня життя та зайнятості населення, соціального захисту та соціальної допомоги, мінімізацію соціальних ризиків, створення умов для ефективного розвитку всього суспільства та самореалізації творчого потенціалу особистості; у розробленні і виконанні затверджених загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку [2]. Соціальна відповідальність громадських організацій проявляється в: удосконаленні нормативно-правової бази у сфері соціального партнерства; підвищенні ролі громадських організацій як посередників соціального партнерства між громадянином і державою; збалансуванні інтересів різних соціальних верств, категорій, груп населення шляхом удосконалення механізмів проведення колективних переговорів, консультацій, укладення угод відповідних рівнів, сприянні розвитку солідарності громадян у їх повазі до права і закону. Така позиція за даними питаннями простежується в інших працях, зокрема, “Розвиток партнерства між місцевою владою та недержавним сектором у сфері надання громадських послуг” Ю. Лебединського, М. Гордієнко [3, 4].

Окрім зазначеного вище, проблематику міжсекторальної взаємодії у своїх працях піднімала низка зарубіжних і вітчизняних вчених: Збігнев Вайсман, Кржиштов Балон, Джустіна Дабровська, Марта Гумковська, М. Касимова, П. Картинг, Д. Пол, В. Рубцов, Д. Лукас, О. Васильченко, В. Полтавець, В. Надрага, Ф. Парслоу, Ю. Лебединський, К. Ханвей, Т. Филпот, С. Шардлоу та ін. В.І. Рубцов, Г.І. Осадча, О.Я. Хуснутдінов, Ю.І. Саєнко, А.Ф. Ткачук, Н. Паніна, О.І. Письман, Престон-Шут та ін.

Завдання даної статті передбачають висвітлення питань, пов'язаних з необхідністю з'ясування особливостей діяльності громадських організацій в сучасній Україні; надання власної класифікації громадських організацій за критерієм реальної мети й завдань їх створення та діяльності; аналізу існуючих механізмів взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування з громадськими організаціями; податковими аспектами діяльності громадських організацій; обґрунтування необхідності створення громадських організацій нового типу, які б мали вплив на прийняття соціально-відповідальних управлінських рішень.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Однією з основних проблем та відповідно важливим ключовим завданням розвитку в Україні громадянського суспільства є розв'язання найважливіших соціальних конфліктів та протиріч у суспільстві, де все більш значущу роль відіграють громадські організації (ГО), які стимулюють соціальну активність та інтеграцію. Тому, на нашу думку, саме в умовах демократизації державного управління, коли відбувається якісно новий розвиток усіх структурних елементів державної служби у відповідності до потреб сьогодення й тих об'єктивних зрушень, які відбуваються в Україні та світі, налагодження плідної співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування з громадськими організаціями є одним із першочергових завдань державної політики України. Особливо це стосується рівня самоуправління регіонами, де вирішуються здебільшого соціально-економічні, а не політичні проблеми. Але в цілому діяльність громадських організацій де-факто передбачає вплив на державну політику. Підвищення взаємодії і співробітництва влади з громадськими організаціями, особливо з тими, які мають досвід, дозволяє відчувати напрямок розвитку громадського життя, проводячи моніторинг соціальної проблематики, та призводить до поширення нових ідей, програм, різноманітних соціальних зрушень і пропонує ефективні шляхи вирішення актуальних управлінських проблем. Такі напрямки діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування є пріоритетними [5].

Навіть поверхневі дослідження показують, що на сьогодні в Україні взаємодія громадських організацій та органів державної влади має безсистемний характер. Практично відсутні довгострокові програми співробітництва, а механізм надання коштів місцевих бюджетів для підтримки соціально вагомих програм громадських організацій — недосконалий. Тому існує нагальна необхідність впровадження нових механізмів взаємодії, особливо у сферах фінансування соціальних програм, та залучення громадськості до їх формування і реалізації. Позитивним же прикладом співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування з громадськими організаціями може бути досвід країн із розвиненою інфраструктурою соціального партнерства. До таких держав належать перш за все Німеччина, Франція, Великобританія та певною мірою Польща.

Безумовно, громадські організації в Україні також мають певний потенціал, неабиякий досвід роботи, потужну інформаційну підтримку та відповідно повинні бути каталізатором демократичних перетворень, які відбуваються в системі державного управління. Але, на жаль, дуже невеликий сегмент громадських організацій, які працюють в Україні, має на меті своєї професійної діяльності хоч якийсь вплив на прийняття соціально-відповідальних управлінських рішень органами державної влади та місцевого самоврядування. Причиною цього є і невинувато велика кількість політичних партій, яких налічується півтори сотні і які

переймають на себе управлінські функції ГО. Відповідно до цього можливо запропонувати специфічну класифікацію сучасних українських громадських організацій, що кардинально відрізняється від офіційної, в якій основним критерієм диференціації громадських організацій є продекларований напрямок їх статутної діяльності. Тому за критерієм реальної мети й завдань їх створення та діяльності пропонуємо таку класифікацію громадських організацій, які працюють сьогодні в Україні:

1. Громадські організації-*сателіти*, або *принартійні ГО*, наприклад – УСДМ (Українська соціал-демократична молодь) при СДПУ(о), НДЛМ (Народно-демократична ліга молоді) при НДП, СМС (Соціалістична молодіжна спілка) при СПУ тощо, які в своїй діяльності де-юре мають опікуватися проблемами молодіжної політики, керуються виключно вузькопартійними інтересами, є молодіжними брендами партій та фінансуються відповідно керуючою партією.

2. Громадські організації *іміджеві* – це ГО, діяльність яких спрямована на створення та підтримку певного позитивного, соціально бажаного іміджу однієї людини (бізнесмена, політика, громадського діяча, який відповідно фінансує дану ГО) та напрацювання для нього так званого соціального капіталу, який він потім використовує за власним розсудом і власним баченням у будь-якій сфері діяльності або окремі організації, яка також опікується своїм позитивним соціально-благополучним іміжем. Типовим прикладом такого підходу є підтримка колишніми лідерами студентського 2004 року протесту проти об'єднання ВНЗ м. Сум, що отримав всесвітній резонанс [6], та молоддю міського голови на місцевих виборах 2006 та 2010 років.

3. Громадські організації – *«грантоїди»* — це ГО, які конкретно відпрацьовують зарубіжні гранти, тобто кошти зарубіжних благодійних фондів, реалізуючи за певний термін окремі проекти, які в більшості мають локальний несистемний характер. Основною метою створення та діяльності таких організацій є навіть не збагачення вузького кола людей, які є координаторами та реалізаторами цих грантових проектів, а дезорієнтація громадсько активних людей, відхід від продекларованої ГО мети. За приклад можна взяти організацію загальнонародної підтримки вступу до блоку НАТО, що протиставив би Україну як Росії, так і мусульманському світові.

4. Громадські організації – *диванні* (члени таких організацій можуть спокійно розміститись на цьому відомому представнику м'яких меблів) - створюються з конкретною політичною, а часто з комерційною метою, яка, на жаль, не завжди є соціально-орієнтованою та відповідає заявленій статутній меті даних ГО. Наприклад, такі славнозвісні громадські організації часто з'являються перед конкурсами проектів ГО, які проводять обласні та міські управління молоді та спорту, за результатами відбору яких проекти громадських організацій отримують бюджетне фінансування на їх реалізацію або створюються під конкретний грант західного благодійного фонду. Наявність у нашій класифікації організацій подібного типу не випадкова. Спираючись на дані наших спостережень протягом тривалого періоду, можемо зробити висновок про те, що сьогодні в Україні взаємодія громадських організацій і певних структур влади досить часто є непрозорою та де-факто має корупційний характер.

5. *Професійні* громадські організації (спілки юристів, лікарів, соціальних працівників тощо) – ГО, які за своїми статутами створюються і працюють в інтересах певного кола людей, об'єднаного професійними інтересами. Важливо, що в багатьох випадках, коли статутні завдання діяльності таких організацій не мають декларативного характеру, вони переймають на себе функції професійних спілок щодо захисту інтересів своїх членів та дійсно ведуть реальну боротьбу за вплив на прийняття певних соціально-відповідальних рішень, пов'язаних з їх професійною діяльністю. На жаль, у сучасній Україні сегмент таких громадських організацій та відповідно їх вплив на прийняття політичних рішень незначний, але їх відрізняють від інших наявність певних позитивних рис, а саме: професійна орієнтація їх членів, цілеспрямована діяльність щодо захисту своїх інтересів, чітка спрямованість на участь у прийнятті специфічних професійних рішень. Врешті-решт такий дуалізм призведе до загибелі або витіснення однієї структури іншою.

Результати останніх 2010 року виборів до місцевих рад підтвердили підвищення ролі центральних брендів як партій, так і окремих особистостей (наприклад, Всеукраїнська асоціація мерів міст скоріше є партійною, ніж громадською організацією). В розвинутих країнах світу партії є сталим явищем, що займають свою нішу в державотворенні. Громадські ж організації мають креативний характер та досить легко змінюють мету свого існування, функції тощо. На сьогодні в Україні перше заважає другому. У цілому ж систему взаємодії державних органів з громадськими організаціями можна зобразити таким чином (рис. 1).

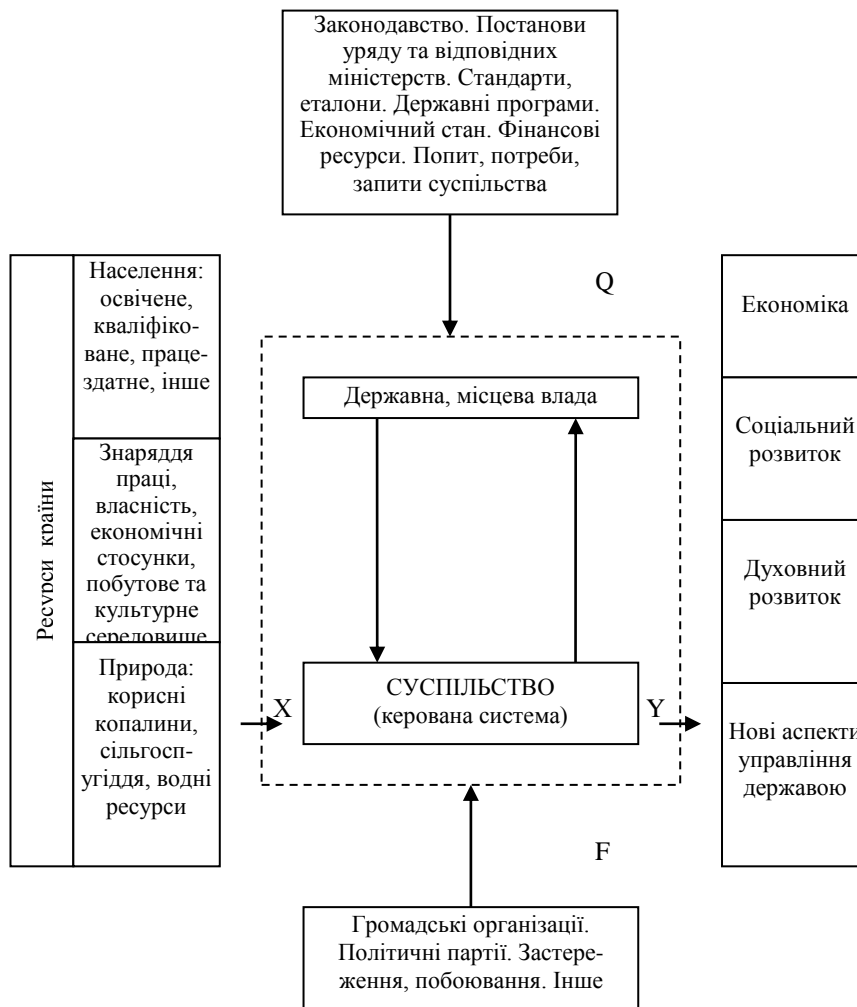

Рисунок 1 - Загальна схема системи управління суспільством: X – входи; Y – виходи; r – управління; z – спостереження; Q – обмеження; F – збурюючі впливи

Більше того, за результатами нашого дослідження сьогодні в Україні відзначається тенденція щодо зниження рівня довіри до громадських та інших організацій (на виборах 2010 року до місцевих рад як ніколи за роки незалежності була низькою явка на вибори та як ніколи великою кількість голосуючих, що поставили позначку в клітинці бюлетеню “не підтримую нікого”). Недовіра значною мірою пов’язана з тим, що діяльність більшості з ГО непрозора, визначається в основному особистою зацікавленістю їх членів у тих або інших діях і має ситуативний локальний, несистемний та нетривалий характер. Відповідно до цього такі громадські організації неспроможні бути соціальним індикатором місцевої або регіональної проблематики й відповідно стратегічними партнерами влади у вирішенні конкретних соціальних проблем. Зокрема, за результатами досліджень деяких науковців, а саме Радченко О.В., який займається вивченням питання внутрішньопартійної демократії, більшість громадських об’єднань, які за нашою класифікацією, наведеною вище, безумовно, належать до перших чотирьох пунктів, у сучасній Україні не бажають конструктивно співпрацювати з органами державної влади та місцевого самоврядування, оскільки і так добре себе почувають, отримуючи певне фінансування з відповідних джерел, та не мають ніякого тягаря соціальної відповідальності перед тими, інтереси кого вони, за своїми статутними положеннями, повинні відстоювати [1].

Ефективність громадських організацій слід розглядати у двох аспектах: як забезпечення вирішення важливіших соціально-економічних проблем громадян і проблем державного управління та як індикатор розвитку громадянського суспільства. У зв’язі з цим питання вдосконалення податкового регулювання діяльності ГО потребують дослідження і трансформації з урахуванням переплетення економічних та соціальних відносин, втілених у процесах оподаткування. Надмірна політизація суспільства України, що видно на прикладі виступів представників малого бізнесу проти прийняття так званого податкового кодексу, призвела до таких негативних явищ: по-перше, сукупність непарламентських партій заважають парламентським предметніше займатися економікою; по-друге, нереалізованість громадських організацій у виконанні завдання відповідно до мети їх створення призводить до їх надмірної політизації; по-третє,

громадськість втратила інтерес до пошуків істини, що полягає в розумінні необхідності балансу між інтересами окремого прошарку економічних стосунків та соціуму в цілому. Збереження слабких позицій України у сфері оподаткування є неприйнятним для українських громадських організацій з кількох причин – це високий рівень оподаткування та складність адміністрування податків. За результатами міжнародних рейтингів (Світовий економічний форум — Женева, Швейцарія) у 2010 р. Україна зайняла 89-те місце із 139 країн за рівнем конкурентоспроможності, 113-те місце за рівнем оподаткування та 136-е місце за складністю й ефективністю оподаткування [7]. Серед найбільш проблемних факторів розвитку бізнесу в Україні перше місце займає нестабільність державної політики. Для громадських організацій такі умови створюють правову невизначеність у стосунках із суб'єктами господарювання – «донорами», від успішності діяльності яких залежить частка ресурсів, яку вони здатні передати їм та своїм працівникам, потенційним індивідуальним «донорам». Суттєві ризики щодо їх власної господарської діяльності, пов'язані із втратою статусу неприбутковості на підставі рішень податкових органів, встановленням попередніх обмежень на їх діяльність безвідносно до її суспільної корисності, існуванням великої кількості зловживань, загальними несприятливими умовами ведення бізнесу [8, 9].

В Україні податкові стимули для громадських організацій існують, але порівняно з європейськими державами вони обмежені та ускладнені. Особливо помітно це стало під час кризи 2008—2010 рр., коли залучення додаткових коштів у соціальну сферу стало нагальним і для бюджету, і для одержувачів суспільно корисних послуг. Отже, доцільним вбачається виділення таких проблемних областей на макрорівні у цій сфері:

- концептуальна визначеність природи неприбуткових організацій, їх місця і ролі у системі громадянського суспільства, узгодженість понятійного апарату в законодавстві України та світова термінологія;
- виваженість переліку та елементів податків, зокрема тих, які сплачуються громадськими організаціями, а також принципів оподаткування;
- раціональність визначення статусу платника для окремого податку;
- достатність ресурсного забезпечення діяльності громадських організацій та стимулювання «донорства» фізичних і юридичних осіб;
- формування організаційно-правового поля податкових відносин; ефективність діяльності та взаємодії державних органів влади;
- оптимальність податкових пільг та звітності для громадських організацій;
- впорядкованість прав, обов'язків і відповідальності громадських організацій та органів контролю у процесі їх взаємодії;
- формування відповідного рівня податкової культури платників, іміджу податкових органів.

Що стосується основних загальнодержавних податків, то слід відмітити, що у результаті податкової реформи, закладеної у проекті Податкового кодексу [10], всі проблемні питання не знімаються. Так, оподаткування доходів власне неприбуткових організацій не зазнало змін. Єдиною поправкою став пункт 157.12 (розділ 3) проекту, який надає Центральному органу державної податкової служби право виключати організації із Реєстру неприбуткових організацій та оподатковувати їх доходи, зокрема, у разі використання звільнених від податку коштів на цілі, не передбачені статутом. Не зрозумілим залишається, як саме податкові органи мають тлумачити статутні цілі неприбуткових організацій.

За чинним законодавством в Україні юридичні особи мають право включати до своїх валових витрат суми коштів або вартість товарів, виконаних робіт, наданих послуг, добровільно перерахованих (переданих) протягом звітного року до неприбуткових організацій у розмірі не менше 2 і не більше 5 відсотків прибутку попереднього року згідно з п. 5.2.2 закону «Про оподаткування прибутку підприємств». Цікавим є той факт, що в більшості країн не встановлено обмежень на мінімальну суму благодійних пожертв юридичних осіб як певного відсотка їх прибутку. За умов зниження базової ставки податку на прибуток експерти зазначають необхідність підняття вищої межі названих сум до 10 % [8, 11]. Позитивним зрушенням стало ліквідування у проекті Податкового кодексу мінімального порогу пожертв, але максимальний розмір залишився незмінним.

Громадяни-благодійники не отримують також ефективних податкових стимулів: розмір пожертв або благодійних внесків неприбутковим організаціям обмежено чотирма відсотками загального оподаткованого доходу (пункт 166.3.2 Розділу IV), в той час коли, попри світові напрацювання та рекомендації, податкову знижку надалі можна отримувати лише в розмірі одержаної заробітної плати. Це звужує, з одного боку, податкові стимули для осіб, які одержують інші види доходів, особливо підприємців з малими і середніми доходами, а з іншого - джерела фінансування самих громадських організацій.

Названі зміни у податкових стосунках разом із значним обмеженням сфери застосування єдиного податку значно обмежують ресурсну базу, доступну переважній більшості громадських організацій. Таким чином, найбільша кількість проблем виникає безпосередньо у процесі визначення статусу неприбутковості, встановлення об'єктів оподаткування та регулювання «донорського» фінансування діяльності ГО. Вони мають як економічні, так і соціальні наслідки. Налагодження ефективних податкових стосунків і взаємодії громадських організацій з органами влади можна досягнути лише шляхом послідовної податкової політики та зусиль, спрямованих на підвищення загальної податкової культури й дисципліни. Орієнтирами для податкової реформи у цій сфері повинні стати: зменшення витрат на державну соціальну допомогу, субсидії на виплату пенсій, окремі соціальні послуги; скорочення витрат на адміністрування податків; підвищення

прозорості та цільового використання благодійної допомоги; запобігання ухиленню від оподаткування; посилення конкурентоспроможності країни (зокрема податкової) у глобальному просторі. Тільки з успішністю цього кроку зменшується ризик чинення опору податковим змінам, ведення непрозорої діяльності та неналежного виконання покладених на громадські організації завдань.

Виходячи з вищезазначеного та спираючись на дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних авторів, ми вважаємо, що сьогодні в Україні, як в країні, яка активно розбудовує демократію а відповідно й інституції громадянського суспільства, вкрай необхідним є створення громадських організацій нового типу, нової формації, статутними завданнями яких буде не тільки відстоювання та захист вузьких інтересів своїх членів, а й більш стратегічно глибокі цілі, такі як: стимулювання громади (а відповідно й влади) до певних соціально важливих зрушень, до прийняття концептуально нових рішень на місцевому та регіональному рівнях шляхом перш за все залучення громади до їх розгляду, тобто через підвищення громадської активності, яка врешті-решт повинна перестати мати декларативний характер; потужний вплив на прийняття соціально-відповідальних рішень; контроль і моніторинг наслідків таких рішень, прогнозування близьких, середніх та далеких перспектив соціально-економічного розвитку, і головне, на нашу думку, такі організації нового типу повинні стати каталізаторами всіх соціальних перетворень, всіх громадських зрушень у суспільстві, креаторами створення нової державної ідеології. Оскільки, на нашу думку, такої ідеології в сучасній Україні, як і в багатьох країнах пострадянського простору, не існує, питання її створення потребує глибокого наукового дослідження, практичного вивчення та може стати наріжним для партнерської (в умовах розбудови громадянського суспільства) діяльності відповідних управлінських структур державної влади, місцевого самоврядування та громадських організацій.

Одним з механізмів взаємодії влади з такими (новими для України) громадськими організаціями могло б стати створення спеціальних підзвітних до громади органів, які б координували співпрацю влади і громадськості у сфері прийняття спільних соціально-відповідальних рішень. Як один з напрямів такої діяльності могли б стати спільні розроблення, впровадження та реалізація деяких державних комплексних соціальних програм регіонального рівня, наприклад, таких державних молодіжних програм, як «Молодь Харківщини» або «Молодь Сумщини» тощо. Основна ідея полягає в тому, щоб залучити відповідальні молодіжні громадські організації до розроблення окремих розділів та пунктів таких програм, враховуючи їх досвід роботи з цільовою аудиторією щодо визначення її актуальних проблем та відповідно «гарячих» потреб, знання специфіки регіону в цілому та, зокрема, місцевої специфіки тощо [12]. Тоді у громадськості зникає відчуття нав'язування владою якихось вимушених заходів, дій тощо, а відповідна громадська організація бере участь у повному циклі реалізації державної політики у сфері виконання соціальних специфічних програм від самого початку, тобто від ідеї їх створення до реалізації окремого конкретного розділу (пункту). Тобто, по суті, йдеться про реалізацію двох європейських принципів взаємодії влади і громадськості – принципу соціального замовлення і принципу делегування повноважень, які на сьогодні не мають в Україні законодавчого підґрунтя. До цього не готові і органи державної влади та місцевого самоврядування, і громадські організації, і ті, у чиїх інтересах цей механізм повинен бути законодавчо підтриманим, – переважна більшість населення країни. Підтвердженням цього може слугувати постійна участь студентської молоді в підготовці наукових робіт, конкурсах громадськоважливих проектів місцевого спрямування, які після підведення підсумків та отримання нагород практично не використовуються місцевою владою.

ВИСНОВКИ

Отже, сила держави, зорієнтованої на нехтуванні громадських інститутів, умовна, уразлива й історично швидкоплинна. З метою запобігання цьому Україна має йти шляхом політичного реформування, практичних заходів, підкреслюючи роль громадських інститутів та стимулюючи їх розвиток. Пошук механізмів налагодження взаєморозуміння й довіри між владою та громадськими організаціями – одне з пріоритетних завдань вирішення багатьох соціально-економічних проблем, які стоять перед Україною сьогодні, що можливе тільки через партнерську взаємодію і консолідацію зусиль громадського сектору й інститутів державної влади.

Тобто ефективність функціонування громадських організацій слід розглядати у двох аспектах: як забезпечення вирішення важливіших політичних і соціально-економічних проблем громадян та як індикатора розвитку громадянського суспільства. У зв'язку з цим питання вдосконалення податкового регулювання їх діяльності потребують дослідження і трансформації з урахуванням переплетення економічних та соціальних стосунків, втілених у процесах оподаткування. Отже, доцільним вбачається виділення у цій сфері таких чинників: концептуальної визначеності природи неприбуткових організацій, їх місця і ролі у системі громадянського суспільства; узгодженості понятійного апарату в законодавстві України та світовою термінологією; виваженості переліку та елементів податків; раціональності визначення статусу платника для окремого податку; формування організаційно-правового поля податкових стосунків; оптимальності податкових пільг; впорядкованості прав, обов'язків і відповідальності громадських організацій та органів контролю у процесі їх взаємодії; формування відповідного рівня податкової культури платників, іміджу податкових органів.

На сьогодні надмірна політизація суспільства призводить до втрати бажання парламентських партій займатися економікою країни, а громадські організації - до їх надмірної політизації та втрати інтересу до

виконання певних функцій відповідно до поставленої мети і т. ін. У суспільстві необхідне розуміння балансу між інтересами окремого прошарку економічних стосунків та соціуму в цілому.

SUMMARY

MANAGEMENT AND TAX ASPECTS OF ACTIVITY REGULATION OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN UKRAINE

O.S. Teletov, O.V. Revenko, V.O. Dementov
Sumy State University

The article reviews the especially of nongovernment organizations activity in modern Ukraine; about private different of nongovernment organizations; about the real mechanisms of interaction power order and nongovernment organizations; about necessity of creation nongovernment organizations new formation, which can by influence on passing of social-responsible management decisions.

Key words: state management, public organizations, social policy, tax relations, tax incentives, social problems, civil society, social regulation, social justice.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна політика: аналітичні документи / кол. авт., укладач В.С. Нанівська.– К.: Міжнародний центр перспективних досліджень, 2002. – 196 с.
2. Радченко О. В. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі : [монографія] / О. В. Радченко, І. Г. Савченко. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2008. – 200 с.
3. Розвиток партнерства між місцевою владою та недержавним сектором у сфері надання громадських послуг: монографія / за заг. ред. Ю.П. Лебединського. – Ужгород.: Патент, 2003. – 190 с.
4. Гордієнко М. Цінності та ідеї громадянського суспільства в системі легітимного правління / М. Гордієнко // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. [Електронний ресурс] – К.: Український центр політичного менеджменту, 2008. – Спецвипуск: Політичний менеджмент. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=28&c=694>
5. Бебик В. Держава і громадянське суспільство : партнерські комунікації у глобальному світі: [навч.-метод. посібн.] / Бебик В., Бортніков В., Дегтерьова Л., Кудряченко А. (за заг. ред. В. Бебика) – К. : Інститут громадянського суспільства, 2006. – 248 с.
6. Мельник Л.Г. Vivat, Alma mater, или Хроника палаточной революции в Сумах-2004 / Л.Г. Мельник, С.Н. Ильяшенко, Н.С. Ильяшенко. - Сумы: Университетская книга, 2006. - 399 с.
7. The Global Competitiveness Report 2009–2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org>.
8. Вінніков О. Реформа оподаткування благодійної діяльності в Україні / О. Вінніков, М. Лациба / Укр. незалеж. центр політ. дослідж.– К.: Агентство "Україна", 2010.–112 с.
9. Пропозиції щодо проекту Податкового кодексу України. Особливості оподаткування приватних неприбуткових організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=603276978>.
10. Проект Податкового кодексу від 21.09.2010 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua/doccatalog/document?id=291169>.
11. Кірсонова В. Порівняльний аналіз оподаткування неприбуткових організацій в Україні та країнах Європи / В. Кірсонова, С. Волобуєва // Економічний аналіз. – 2010. – С. 419-420.
12. Телетов О.С. Проблеми міського господарства в умовах особливостей регіону / О.С. Телетов, М.В. Провозін // Механізм регулювання економіки. - 2010. - № 3, Т. 3. - С. 42-51.

Надійшла до редакції 24 грудня 2010 р.